

Голові разової спеціалізованої вченої ради Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна професору Ігорю Дунаєву,
майдан Свободи 4, м. Харків, 61022

ВІДГУК

офіційного опонента – професора кафедри соціології і публічного управління Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут», доктора наук з державного управління, професора, Круглова Віталія Вікторовича на дисертацію Соколової Вікторії Вікторівни «Публічне управління системою технічного регулювання на залізничному транспорті в Україні», подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 28 – «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281 – «Публічне управління та адміністрування».

Обґрунтування вибору теми дослідження.

Дисертаційне дослідження Соколової В.В. присвячене проблематиці формування ефективної системи публічного управління технічним регулюванням на залізничному транспорті України в умовах євроінтеграційних трансформацій та поствоєнного відновлення інфраструктури.

Актуальність обраної теми не викликає сумнівів і зумовлена як стратегічною значущістю залізничного транспорту для функціонування критичної інфраструктури, так і нагальною потребою модернізації системи технічного регулювання в умовах зовнішніх і внутрішніх викликів. З початком повномасштабної війни в Україні, що триває понад три роки, залізнична інфраструктура зазнала значних руйнувань, що поставило перед системою публічного управління завдання підвищеної складності. У цей період суттєво зросло навантаження на залізничний транспорт, який виконує критично важливі функції з евакуації населення, перевезення військових вантажів та забезпечення гуманітарної підтримки. Відтак, ефективність технічного регулювання залізничної галузі набуває безпосереднього впливу на національну безпеку, економічну стійкість і стратегічну автономію

держави. У межах дисертації обґрунтовано, що наявні інституційні й нормативно-правові диспропорції, зокрема фрагментарність управлінських повноважень, недостатній рівень адаптації національних стандартів до норм ЄС, зношеність технічної бази та обмежене фінансування, стали особливо відчутними у воєнний період. Зазначене підсилює практичну значущість дослідження та підтверджує актуальність обраного напрямку наукового пошуку.

Європейський інтеграційний курс України також зумовлює високу актуальність дослідження. Статус країни як кандидата на вступ до ЄС (з 2022 р.) та початок переговорів про членство в 2024 р. вимагають прискореної адаптації національної системи технічного регулювання до європейських норм і стандартів. Зокрема, імплементація Угоди про асоціацію та виконання технічних специфікацій інтероперабельності (TSI) є критично необхідними для інтеграції української залізничної мережі до транс'європейської транспортної системи TEN-T. Така ситуація вимагає комплексного наукового підходу до вдосконалення публічного управління у цій сфері, аби забезпечити стійкість залізничної галузі та її сумісність з європейською транспортною системою.

Таким чином, тема дисертації Соколової В. В. є надзвичайно актуальною і своєчасною, адже відповідає нагальним потребам державної політики у сфері транспорту в умовах євроінтеграції та безпекових викликів.

Загальна характеристика дисертаційної роботи.

Дисертаційна робота Соколової В. В. являє собою завершене самостійне дослідження, структуроване за всіма вимогами. Загальний обсяг роботи становить 214 сторінок основного тексту. Дисертація складається з анотації (українською та англійською мовами), вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Список використаних джерел налічує 174 найменування, з яких близько половини – іноземними мовами, що свідчить про залучення авторкою широкого кола вітчизняних і

зарубіжних джерел.

У вступі дисертації авторкою обґрунтовано актуальність обраної теми, визначено зв'язок роботи з науковими програмами і планами, сформульовано мету і конкретні завдання дослідження, окреслено об'єкт та предмет, а також застосовані методи дослідження. Наведено положення наукової новизни отриманих результатів та їхнє практичне значення. Крім того, у вступі подано відомості про апробацію результатів (публікації, конференції) і структуру дисертації. Така стандартна, але необхідна інформація дозволяє зрозуміти методологічну базу та здобутки роботи вже на початковому етапі ознайомлення.

Основний зміст дисертації викладено у трьох розділах. Перший розділ має теоретико-методичний характер. У ньому розкрито сутність понятійно-категоріального апарату публічного управління технічним регулюванням на залізничному транспорті, проаналізовано еволюцію моделей управління, від директивної до сучасної поліцентричної моделі, що інтегрує державний, приватний та громадський сектори. Авторка досліджує інституційну архітектуру системи технічного регулювання, показуючи її багаторівневу структуру (наднаціональний, національний, галузевий, інфраструктурний, громадський рівні) та пропонує типологію регуляторних механізмів. Особливої уваги у підрозділі 1.3 заслуговують методологічні підходи до оцінювання ефективності публічного управління технічним регулюванням в умовах невизначеності та криз, що дозволили сформувати базис для подальших прикладних досліджень. (с. 74–92 , Додаток Д – с. 230).

Другий розділ присвячено оцінюванню реального стану публічного управління системою технічного регулювання на залізничному транспорті в Україні та виявленню проблем, які потребують вирішення. У підрозділі 2.1 здійснено діагностику інституційної спроможності системи публічного управління технічним регулюванням залізничного транспорту в Україні, особливо з урахуванням умов воєнного часу. Авторка констатує наявність системних дисфункцій: інституційну фрагментацію управлінських структур,

низький рівень гармонізації вітчизняних стандартів із європейськими та критичний стан матеріально-технічної бази. У підрозділі 2.2 представлено порівняльний аналіз механізмів публічного управління технічним регулюванням залізничного транспорту в Україні та країнах ЄС, виявлено напрямки конвергенції та дивергенції. Авторка детально порівнює інституційну структуру, нормативно-правове забезпечення та практики технічного регулювання, що дозволяє визначити кращі європейські практики й уроки для України. У підрозділі 2.3 дослідниця визначає критичні розриви та стратегічні резерви розвитку – тобто, які аспекти системи потребують першочергового вдосконалення, особливо в контексті післявоєнної відбудови та майбутньої інтеграції в європейський простір.

Третій розділ містить авторські пропозиції та рекомендації щодо розв’язання окреслених проблем. У підрозділі 3.1 розроблено інтегровану модель публічного управління системою технічного регулювання залізничного транспорту в умовах множинних ризиків та стратегічної невизначеності. Ця концептуальна модель поєднує п’ять адаптивних регуляторних механізмів із трьома режимами функціонування (звичайним, підвищеної готовності, кризовим) і базується на принципі «стійкої інтероперабельності», що означає одночасне забезпечення відповідності європейським вимогам та стійкості до зовнішніх загроз (с. 143–158).

У підрозділі 3.2 обґрунтовано адаптивний організаційний механізм гармонізації національної системи технічного регулювання з європейськими стандартами. Вказаний механізм базується на принципі модульної структуризації технічних регламентів (виділення незмінного базового та змінних адаптивних компонентів) і передбачає функціонування регуляторної системи у трьох режимах залежно від рівня загроз. Авторка пропонує створення Національного центру резильєнтного технічного регулювання, який інтегруватиме функції безпеки та кризового менеджменту, а також впровадження сучасних цифрових технологій (блокчейн, предиктивна аналітика, захищені комунікації) у регуляторні процеси (с. 159–171).

У підрозділі 3.3 представлено стратегію цифрової трансформації публічного управління системою технічного регулювання залізничного транспорту. Стратегія побудована на принципах прагматичної поетапності («швидкі перемоги», системна цифрова модернізація, безпекова інтероперабельність) та передбачає три етапи імплементації з чіткими індикаторами ефективності для кожного етапу. Запропоновано організаційні, технологічні та фінансові механізми реалізації цифрової трансформації, які роблять її адаптивною до змін безпекової ситуації та ресурсних обмежень.

Висновки дисертації узагальнюють результати трьох розділів, чітко формулюючи вирішення поставлених завдань та пропонуючи рекомендації щодо впровадження отриманих результатів у практику.

Отже, за змістом і структурою дисертація має логічну завершеність. Кожен розділ органічно пов'язаний з попереднім: від теоретичного підґрунтя – до аналізу проблем – і далі до розробки конкретних механізмів їх подолання. Така побудова роботи свідчить про послідовність наукового пошуку і цілісність дослідження.

Зв'язок дисертації з науковими програмами, планами, темами, грантами.

Дисертаційне дослідження виконано в руслі наукової діяльності Навчально-наукового інституту «Інститут державного управління» Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна та узгоджується з пріоритетними напрямками наукових досліджень у галузі публічного управління та адміністрування. Зокрема, робота підготовлена в межах науково-дослідної теми «Організаційно-правовий механізм модернізації публічного управління відповідно до стандартів “Good Governance”» (державний реєстраційний номер 0120U105739), яка реалізовувалася кафедрою права, національної безпеки та європейської інтеграції. Окремі теоретичні та прикладні результати дослідження також було здобуто в межах виконання науково-дослідної теми «Євроінтеграційний вектор розвитку та реалізація національних інтересів України» (номер

держреєстрації 0120U105649). Крім того, окремі положення дисертації сформульовано на основі матеріалів науково-дослідної теми «Імплементація принципів *acquis communautaire* в діяльності органів публічної влади» (державний реєстраційний номер 0116U007248).

Найвагоміші наукові результати, що містяться в дисертації.

Дисертація Соколової В. В. містить низку наукових результатів, які відзначаються новизною і виносяться на захист. Найважливіші з них такі:

Вперше (параграф 3.1) обґрунтовано інтегровану модель системи публічного управління технічним регулюванням залізничного транспорту в умовах множинних ризиків та стратегічної невизначеності. На відміну від існуючих підходів, ця модель поєднує інституційні, нормативні, технологічні, компетентнісні та фінансові елементи на основі принципу «резильєнтної інтероперабельності». Модель передбачає запровадження п'яти адаптивних регуляторних механізмів із трьома режимами функціонування (звичайним, підвищеної готовності, кризовим), що дає змогу гнучко балансувати вимоги євроінтеграції та національної безпеки залежно від рівня загроз.

Вперше (параграф 3.2) розроблено адаптивний організаційний механізм гармонізації національної системи технічного регулювання залізничного транспорту з європейськими стандартами. Механізм базується на модульній структурі технічних регламентів (виокремлення незмінного базового та гнучких адаптивних компонентів) і функціонує у трьох режимах (стандартному, підвищеної готовності, кризовому) залежно від рівня загроз. В межах механізму обґрунтовано необхідність створення Національного центру резильєнтного технічного регулювання (інституційна підтримка процесу гармонізації, поєднання функцій безпеки та кризового управління) та впровадження цифрових технологій (блокчейн, предиктивна аналітика, захищені комунікації) для автоматизації і підвищення прозорості регуляторних процесів. Такий підхід уперше забезпечує одночасно високу відповідність технічних норм вимогам ЄС та адаптивність системи до

екстремальних умов воєнного і післявоєнного періоду.

Удосконалено типологію регуляторних механізмів системи технічного регулювання залізничного транспорту. На відміну від наявних класифікацій, що розглядають регуляторні механізми ізольовано, авторка запропонувала інтегровану матрицю систематизації таких механізмів за сімома взаємопов'язаними критеріями (характер регуляторного впливу, регуляторна логіка, інституційний рівень, функціональне призначення, форма закріплення, ступінь гнучкості, технологічна орієнтація). Вказане дозволило комплексно проаналізувати трансформаційний потенціал механізмів та їхню адаптивність до безпекових і економічних викликів.

Удосконалено методологічний інструментарій оцінювання ефективності публічного управління системою технічного регулювання. Запропоновано інтегративну методологічну матрицю, яка диференціює типи невизначеності (параметричну, структурну, радикальну, каскадну, екзогенну, трансформаційну) та встановлює їхній зв'язок із відповідними методологічними підходами управління (превентивним, адаптивним, трансформаційним, інтегрованим, стійкісним, конвергентним). Такий інструментарій розширює науково-методичну базу оцінювання діяльності органів публічного управління в умовах множинних криз і змінних факторів зовнішнього середовища.

Удосконалено методичний підхід до аналізу інтеграційних і дезінтеграційних процесів у системі публічного управління технічним регулюванням залізничного транспорту. На відміну від існуючих підходів, авторка запропонувала здійснювати такий аналіз на трьох рівнях управління (національному, регіональному, місцевому) з використанням кількісних індикаторів динаміки змін за 2019–2023 рр. Обґрунтовано вплив спрощених регуляторних процедур воєнного стану на рівень технічної безпеки та інтероперабельності залізничної інфраструктури, що дозволило комплексно оцінити, як війна та євроінтеграційні процеси вплинули на управлінські практики, і виявити, які зміни сприяють конвергенції з ЄС, а які створюють

ризика фрагментації.

Дістало подальшого розвитку наукове уявлення про інституційну архітектуру системи технічного регулювання залізничного транспорту. Авторка запропонувала розширену концептуалізацію цієї архітектури, що інтегрує дев'ять взаємопов'язаних елементів: візію, принципи, мету, теоретичну базу, структурну конфігурацію, функціональні механізми, суб'єктно-об'єктну композицію, інституційну спроможність та режим функціонування системи. Такий підхід поглиблює теорію публічного управління, розглядаючи систему технічного регулювання як складний багаторівневий феномен зі значною залежністю від зовнішніх факторів (геополітична нестабільність, безпекові виклики).

Дістала подальшого розвитку концепція цифрової трансформації публічного управління в умовах кризових ситуацій та євроінтеграції. Авторка запропонувала нову концептуальну модель цифрової трансформації сфери технічного регулювання, яка, на відміну від традиційних моделей (що часто потребують значних ресурсів і часу), базується на принципах прагматичної поетапності та пріоритетності безпеки.

Таким чином, отримані результати вирішують комплексне науково-практичне завдання у сфері публічного управління залізничним транспортом, а ряд положень удосконалюють або поглиблюють існуючі теоретичні й методичні підходи. Всі наведені нові положення аргументовані авторкою та знайшли відображення в тексті дисертації.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Наукові положення, висновки та рекомендації, сформульовані в дисертації, вирізняються високим ступенем обґрунтованості. Об'єкт і предмет дослідження чітко відповідають меті і завданням, які поставлені у вступі; структура роботи повністю відтворює логіку досягнення поставленої мети. Висновки кожного розділу логічно випливають зі змісту проведеного аналізу та експериментальних даних, узгоджуються з поставленими

завданнями і взаємопов'язані з результатами, що становлять наукову новизну дисертації. Зокрема, усі нові концепції та моделі, запропоновані здобувачкою, мають ґрунтовне теоретичне підґрунтя і підкріплені аналізом актуальних даних про стан залізничної галузі та нормативної бази.

Варто відзначити, що авторка застосувала широкий набір сучасних методів наукового дослідження, що підвищує надійність отриманих результатів. Для досягнення мети залучено як загальнонаукові методи (системний аналіз, структурно-функціональний підхід, історичний метод – для аналізу еволюції системи, інституційний підхід – для дослідження формальних та неформальних інститутів, порівняльний аналіз – для зіставлення українського й європейського досвіду тощо), так і спеціальні методи (SWOT-аналіз, метод експертних оцінок, кореляційний аналіз ефективності заходів тощо). Комплексний методологічний інструментарій дозволив дослідниці всебічно вивчити обрану проблематику. Літературна база дослідження охоплює праці провідних українських та зарубіжних учених з тематики державного управління, транспорту та технічного регулювання. Така широта охоплення літератури свідчить про глибоке розуміння авторкою світового контексту дослідження та забезпечує достовірність її висновків.

Загалом, ступінь обґрунтованості висновків дисертації є високим, а самі висновки можна вважати достовірними та такими, що базуються на доказовому матеріалі.

Апробація дисертації та публікації.

Апробація основних наукових результатів дисертації здійснювалася на належному рівні. Результати дослідження доповідалися та обговорювалися на низці міжнародних та всеукраїнських науково-практичних заходів. Зокрема, авторка брала участь у Міжнародній науково-практичній інтернет-конференції *«Розвиток партнерства Україна – ЄС у сфері державного управління»* (Харків, 2020 р.), де представила результати щодо становлення і розвитку системи технічного регулювання в ЄС. Також окремі положення

роботи були оприлюднені на круглому столі *«Сучасний стан і перспективи європейської та євроатлантичної інтеграції України»* (Харків, 2021 р.), у рамках міжнародного стажування в Німеччині (Університет адміністративних наук, м. Шпаєр, 2022–2023 рр.), та інших заходах. Така широка географія й різноплановість апробації свідчить про те, що наукова спільнота ознайомлена з результатами дисертації, а сама дисертантка отримала цінні відгуки та врахувала їх у своїй роботі.

Основні результати дисертації опубліковано у наукових працях. Здобувачкою особисто підготовлено 4 статті у фахових виданнях з державного управління (зокрема, у журналах *«Наукові перспективи»* (2025 р.) та *«Актуальні проблеми державного управління»* (2024 р.) опубліковано матеріали, що висвітлюють ключові ідеї дисертації). Загалом, на тему дисертації надруковано результати у наукових журналах, розділах колективних монографій та 6 публікаціях у збірниках тез конференцій, що підтверджують апробацію авторських ідей. Такий рівень публікаційної активності повністю відповідає встановленим вимогам до здобувачів ступеня доктора філософії.

Оформлення дисертації.

Оформлення дисертації повністю відповідає вимогам, що висуваються до дисертаційних робіт відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 р. № 40 *«Про затвердження Вимог до оформлення дисертації»*.

Практичне значення результатів дисертаційного дослідження.

Дисертанткою розроблено конкретні науково обґрунтовані рекомендації щодо вдосконалення механізмів публічного управління технічним регулюванням залізничного транспорту в Україні, які можуть бути безпосередньо впроваджені у діяльність органів влади та профільних установ. Запропоновані адаптивні механізми та прагматична стратегія цифрової трансформації здатні допомогти державним органам подолати виявлені дисфункції системи технічного регулювання, забезпечити вищий

рівень інтероперабельності та безпеки залізничного транспорту в умовах воєнного стану та післявоєнного відновлення. Наприклад, розроблена авторкою «дорожня карта» імплементації з чіткими індикаторами ефективності може служити готовим інструментом планування заходів з цифровізації та гармонізації стандартів. Це робить теоретичні напрацювання дисертації реально застосовними в управлінській практиці.

Важливо, що деякі результати роботи вже знайшли практичне застосування. Згідно з наданими здобувачкою довідками про впровадження, окремі положення дисертації використані в діяльності ДП «Укрзалізстандарт» при підготовці консультаційних матеріалів для органів державного управління транспортної сфери. Це підтверджує прикладну цінність дослідження та його адресну спрямованість. Результати можуть бути корисними Міністерству інфраструктури України, АТ «Укрзалізниця», Національній комісії, що здійснює державне регулювання у сфері транспорту, та іншим установам при розробці політик і нормативних актів, спрямованих на модернізацію залізничного транспорту. Загалом, практичні рекомендації дисертації здатні сприяти підвищенню ефективності та стійкості роботи залізничної галузі, що має велике значення для економіки та безпеки держави.

Дотримання академічної доброчесності.

При аналізі дисертаційної роботи, наукових праць здобувача та Протоколу контролю оригінальності (перевірку наявності текстових запозичень виконано в антиплагіатній Інтернет-системі Strikeplagiarism.com) встановлено, що текст дисертації не містить запозичень, дисертаційна робота виконана самостійно і відповідає вимогам академічної доброчесності.

Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації.

В той же час, слід зупинитися на деяких дискусійних положеннях.

1. У підрозділі 1.2, присвяченому інституційній архітектурі системи технічного регулювання, авторка виділила низку елементів та рівнів. Доцільно було б глибше висвітлити роль міжнародних організацій таких як

Європейське залізничне агентство, Агентство Європейського Союзу з залізниць (National Safety Authority (NSA), European Union Agency for Railways (ERA)) у формуванні цієї архітектури.

2. У розділі 2 авторка окреслила стратегічні резерви у системі управління технічним регулюванням. Зазначені резерви, зокрема, стосуються післявоєнного відновлення. Доречно було б конкретизувати пріоритети післявоєнної відбудови залізничної інфраструктури у контексті технічного регулювання. Наприклад, які саме напрямки (оновлення рухомого складу, модернізація стандартів безпеки, впровадження європейської системи керування рухом ERTMS тощо) слід поставити на перше місце з точки зору максимального ефекту для інтеграції в ЄС.

3. Підрозділ 2.2 містить порівняльний аналіз механізмів публічного управління технічним регулюванням залізничного транспорту в Україні та країнах ЄС. Проте корисним було б структурувати висновки цього аналізу. Наприклад, можна було б додати підсумкову таблицю або схему, де чітко зіставити ключові відмінності та спільні риси механізмів технічного регулювання в Україні та окремих країнах ЄС. Така візуалізація зробила б результати порівняння більш наочними та легкими для сприйняття.

4. Впровадження сучасних цифрових технологій (блокчейн, Big Data, IoT) у сферу технічного регулювання – надзвичайно перспективна ідея, яку авторка аргументує у роботі. Однак, варто зауважити, що одночасно з перевагами ці технології несуть нові виклики, зокрема у галузі кібербезпеки та захисту даних. Було б доречно доповнити розділ 3 міркуваннями щодо того, яких заходів кібербезпеки потребуватиме запропонована цифрова інфраструктура технічного регулювання. Наприклад, впровадження блокчейн-рішень вимагатиме створення захищених мереж, а цифровізація реєстрів – надійних механізмів автентифікації. Короткий огляд цих питань підкреслив би комплексність підходу дисертантки до цифрової трансформації.

5. У дисертації розглянуто джерела ЄС (зокрема директиви 2016/797,

2016/798, 2023/940), згадано транс'європейську транспортну систему TEN-T, агенцію ERA тощо. Однак у роботі майже відсутній критичний аналіз функціонування моделей технічного регулювання в країнах-членах ЄС, зокрема в частині обмежень, асиметрій впровадження стандартів або конфліктів між національними й наднаціональними регуляторами. Без такого аналізу українська адаптація до європейських вимог подається радше як технократичний і лінійний процес, хоча на практиці вона є політично складною та ресурсозалежною трансформацією, що вимагає детальнішого осмислення.

Проте, зазначені зауваження загалом не впливають на результативність, завершеність та позитивну оцінку виконаного дисертаційного дослідження, а також не зменшують його наукової і практичної цінності. Навпаки, вони вказують на напрями, що можуть бути розвинуті у подальших наукових пошуках здобувачки, та свідчать про актуальність і багатогранність порушеної проблематики.

Загальні висновки.

Представлена Соколовою Вікторією Вікторівною дисертація на тему «Публічне управління системою технічного регулювання на залізничному транспорті в Україні», подана на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 281 – «Публічне управління та адміністрування», є завершеним науковим дослідженням, що має наукову новизну і практичну значущість. Здобувачка продемонструвала високий рівень компетентності, здатність проводити самостійні дослідження та отримувати нові наукові результати.

За своєю актуальністю, змістом, повнотою викладення результатів (в тому числі у наукових публікаціях), обсягом та якістю оформлення, дисертація повністю відповідає встановленим вимогам до дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії (PhD) в Україні, а саме вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи

про присудження ступеня доктора філософії» (постанова Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44) та наказу Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 р. № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації».

На підставі проведеного аналізу вважаю, що дисертантка Соколова Вікторія Вікторівна заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії у галузі публічного управління та адміністрування.

Офіційний опонент –

Доктор наук з державного управління, професор,
професор кафедри соціології
і публічного управління
Національного технічного університету
«Харківський політехнічний інститут»

Віталій КРУГЛОВ

ПРОТОКОЛ
створення та перевірки кваліфікованого та удосконаленого електронного підпису

Дата та час: 18:16:02 13.07.2025

Назва файлу з підписом: Відгук_оф_опонента_Круглов_Соколова.doc.p7s
Розмір файлу з підписом: 124.3 КБ

Перевірені файли:

Назва файлу без підпису: Відгук_оф_опонента_Круглов_Соколова.doc
Розмір файлу без підпису: 107.0 КБ

Результат перевірки підпису: Підпис створено та перевірено успішно. Цілісність даних підтверджено

Підписувач: КРУГЛОВ ВІТАЛІЙ ВІКТОРОВИЧ

П.І.Б.: КРУГЛОВ ВІТАЛІЙ ВІКТОРОВИЧ

Країна: Україна

РНОКПП: 2587704732

Організація (установа): ФІЗИЧНА ОСОБА

Час підпису (підтверджено кваліфікованою позначкою часу для підпису від Надавача): 18:16:00 13.07.2025

Сертифікат виданий: КНЕДП АЦСК АТ КБ "ПРИВАТБАНК"

Серійний номер: 5E984D526F82F38F0400000086EF52013A287305

Алгоритм підпису: ДСТУ 4145

Тип підпису: Удосконалений

Тип контейнера: Підпис та дані в одному файлі (CAAdES enveloped)

Формат підпису: З повними даними ЦСК для перевірки (CAAdES-X Long)

Сертифікат: Кваліфікований

Версія від: 2025.02.05 13:00

Голові разової спеціалізованої вченої
ради Харківського національного
університету імені В. Н. Каразіна
професору Ігорю Дунаєву,
майдан Свободи 4, м. Харків, 61022

ВІДГУК

офіційного опонента, доктора юридичних наук, професора кафедри права та європейської інтеграції Державного біотехнологічного університету, Москаленко Олени В'ячеславівни на дисертацію Соколової Вікторії Вікторівни «Публічне управління системою технічного регулювання на залізничному транспорті в Україні» на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 28 – «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281 – «Публічне управління та адміністрування»

Обґрунтування вибору теми дослідження.

Актуальність обраної теми дисертаційного дослідження зумовлена як зростаючими викликами у сфері управління інфраструктурною безпекою, так і нагальною потребою оперативного реагування на них в умовах воєнного стану та стратегічного курсу України на європейську інтеграцію. Публічне управління системою технічного регулювання залізничного транспорту є надзвичайно важливою ланкою державної політики, оскільки забезпечує безпеку, надійність та ефективність функціонування залізничної галузі як елементу критичної інфраструктури. Технічне регулювання в цьому контексті виступає не лише як набір нормативів і стандартів, а як комплексний управлінський механізм, що поєднує інституційну спроможність, професійну компетентність і технологічну модернізацію.

В умовах повномасштабної війни системні проблеми, що раніше залишалися частково прихованими, стали більш відчутними: йдеться про інституційну фрагментарність, обмежену координацію регуляторних органів, застарілу інфраструктуру, відсутність цілісної стратегії оновлення технічних норм, низький рівень діджиталізації процесів оцінки відповідності та управлінського моніторингу.

Дослідження також актуалізується потребою у гармонізації національного технічного законодавства із європейськими підходами в межах виконання Угоди про асоціацію з ЄС та з огляду на статус України як країни-кандидата на вступ до Євросоюзу. У цьому контексті особливої ваги набуває впровадження сучасних управлінських і технологічних практик, що

дозволяють поєднати гнучкість регуляторної системи з її стійкістю до кризових ситуацій. Надзвичайно важливою передумовою якісної модернізації є вивчення досвіду країн-членів ЄС, зокрема тих, що проходили шлях адаптації технічного регулювання до європейських стандартів у схожих умовах трансформації. Такий компаративний підхід дозволяє не лише запозичити ефективні моделі, а й уникнути повторення типових помилок, посилюючи спроможність національної системи технічного регулювання відповідати вимогам інтеграції до спільного європейського транспортного простору.

Значущим внеском дослідження Соколової В.В. є акцент на цифровій трансформації як ключовому чиннику модернізації технічного регулювання. У дисертації обґрунтовано доцільність використання цифрових двійників, інтелектуальних систем збору та аналізу даних, блокчейн-технологій для фіксації результатів оцінки відповідності та створення цифрової інфраструктури моніторингу. Такий підхід відкриває нові горизонти для управління ризиками, підвищення прозорості процесів, оперативного реагування на технічні відхилення та інтеграції до цифрового європейського ринку транспортних послуг.

Отже, дисертаційне дослідження є своєчасною, системною та комплексною спробою проаналізувати й модернізувати механізми публічного управління системою технічного регулювання залізничного транспорту України з урахуванням національного та євроінтеграційного контексту.

Загальна характеристика дисертаційної роботи.

Дисертаційна робота Вікторії Віталіївни Соколової є ґрунтовним дослідженням, яке охоплює як фундаментальні, так і прикладні аспекти публічного управління у сфері технічного регулювання залізничного транспорту. Структура дослідження витримана згідно з вимогами до наукових кваліфікаційних робіт та включає вступ, три логічно пов'язані розділи основної частини, висновки, список використаних джерел і додатки. Зміст дисертації відповідає заявленій темі, а її побудова забезпечує послідовне розкриття наукового задуму.

У вступі авторкою окреслено проблематику дослідження, зосереджено увагу на її актуальності в умовах війни та євроінтеграційного курсу держави, сформульовано мету та завдання, визначено об'єкт і предмет дослідження, представлено наукову новизну, теоретичне та практичне значення отриманих результатів, зв'язок роботи із науково-дослідною тематикою.

У першому розділі сформовано концептуальне підґрунтя дослідження. Авторка здійснює огляд етапів еволюції державного управління технічним

регулюванням у залізничній сфері, звертаючи особливу увагу на зміну управлінських моделей в напрямі поліцентричності. У роботі аналізуються категоріально-поняттєві засади, надається порівняльна характеристика існуючих класифікацій регуляторних механізмів, обґрунтовуються критерії їх поділу залежно від рівня централізації, масштабів охоплення та ступеня адаптивності. Методологічно важливим є запропонований підхід до оцінювання ефективності технічного регулювання в умовах високої турбулентності середовища та складних кризових впливів.

Другий розділ роботи присвячено прикладному аналізу стану публічного управління технічним регулюванням залізничного транспорту України. Авторкою проведено інституційну діагностику, окреслено сучасні регуляторні практики та ідентифіковано ключові виклики: інституційну неузгодженість, слабкий зв'язок між технічними стандартами та європейськими директивами, недостатню системність змін. У розділі присутній компаративний аналіз із європейським досвідом, який дозволяє виокремити напрями, де українська практика суттєво відстає, та водночас виявити потенціал до трансформації.

У третьому розділі представлено авторську інтегровану модель публічного управління системою технічного регулювання залізничного транспорту в умовах множинних ризиків та стратегічної невизначеності. Увагу зосереджено на побудові адаптивної та резильєнтної моделі, здатної забезпечити сталість управлінських процесів навіть за умов системних загроз. Важливим елементом моделі є запропонована система «дуальної стандартизації», за якої технічні регламенти структуруються на базову (постійна, гармонізована з ЄС) та адаптивну (змінну, для забезпечення резильєнтності) частини.

Значним досягненням є запропонована авторкою стратегія цифрової трансформації у сфері технічного регулювання, що включає впровадження цифрових двійників, блокчейн-рішень для процедур оцінки відповідності, створення інтелектуальних систем моніторингу інфраструктури та управлінської аналітики. Важливо, що стратегія враховує актуальні кіберзагрози та пріоритет безпеки: так, зростання кіберударів на залізничну інфраструктуру вимагає нових підходів, і авторка акцентує на необхідності кіберстійких цифрових рішень.

Висновки логічно підсумовують основні положення дисертації, дають відповіді на поставлені завдання та містять практично орієнтовані рекомендації. Позитивною рисою є те, що кожен аналітичний блок у роботі завершено узагальненнями, які мають завершений вигляд і водночас інтегруються у цілісну концепцію.

Список джерел є достатньо репрезентативним і охоплює 174 найменування, у тому числі численні праці англомовних авторів, документи інституцій ЄС, міжнародні стандарти й аналітичні доповіді. Це свідчить про високий рівень опрацювання джерельної бази та міждисциплінарність підходу авторки.

Таким чином, дисертаційна робота відзначається високим ступенем внутрішньої логіки, структурної цілісності та міждисциплінарної глибини. Вона поєднує сучасний теоретичний апарат із прикладними рішеннями, спрямованими на трансформацію публічного управління в стратегічно важливому секторі.

Найвагоміші наукові результати, що містяться в дисертації.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у вирішенні актуального науково-прикладного завдання – обґрунтуванні та розробленні практичних рекомендацій щодо вдосконалення публічного управління системою технічного регулювання на залізничному транспорті України в умовах євроінтеграційних процесів та безпекових викликів.

У дисертації Соколової В.В. обґрунтовано положення, що мають наукову новизну та подаються до захисту, зокрема:

вперше

– (параграф 3.1) обґрунтовано інтегровану модель публічного управління системою технічного регулювання залізничного транспорту в умовах множинних ризиків та стратегічної невизначеності, яка поєднує інституційні, нормативні, технологічні, компетентнісні та фінансові елементи на основі принципу «стійкої інтероперабельності»

– (параграф 3.2) обґрунтовано адаптивний організаційний механізм гармонізації національної системи технічного регулювання залізничного транспорту з європейськими стандартами, який ґрунтується на принципі модульної структуризації технічних регламентів з виділенням базового (незмінного) та адаптивних (змінних) компонентів, що функціонують у трьох режимах (стандартному, підвищеної готовності, кризовому) залежно від рівня безпекових загроз. Особливістю механізму є інституційне забезпечення через Національний центр резильєнтного технічного регулювання, що інтегрує функції безпеки та кризового управління, а також системна цифровізація регуляторних процесів з використанням технологій блокчейну, предиктивної аналітики та захищених комунікаційних мереж;

удосконалено

– (параграф 1.2) типологію регуляторних механізмів системи технічного регулювання на залізничному транспорті, що, на відміну від існуючих класифікацій, які розглядають регуляторні механізми

відокремлено, пропонує інтегровану матрицю їх систематизації за сімома взаємопов'язаними критеріями (характер регуляторного впливу, регуляторна логіка, інституційний рівень, функціональне призначення, форма закріплення, ступінь гнучкості та технологічна орієнтація);

– (параграф 1.3) методологічний інструментарій оцінювання ефективності публічного управління системою технічного регулювання на залізничному транспорті через розробку інтегративної методологічної матриці, яка, на відміну від існуючих підходів, диференціює типи невизначеності (параметрична, структурна, радикальна, каскадна, екзогенна, трансформаційна), встановлює їх зв'язок із відповідними методологічними підходами (превентивний, адаптивний, трансформаційний, інтегрований, стійкісний, конвергентний), визначає специфічні критерії оцінки ефективності та систематизує управлінські інструменти для кожного типу невизначеності, що забезпечує комплексну методологічну основу для адаптивного управління технічним регулюванням в умовах множинних кризових викликів.

дістало подальшого розвитку

– (параграф 1.2) концептуалізація інституційної архітектури системи технічного регулювання залізничного транспорту, що, на відміну від традиційних підходів, які зосереджуються переважно на формальних регуляторних структурах, інтегрує дев'ять взаємопов'язаних елементів (візію, принципи, мету, теоретичний базис, структурну конфігурацію, функціональні механізми, суб'єктно-об'єктну композицію, інституційну спроможність та режим функціонування);

– (параграф 3.3) концепція цифрової трансформації публічного управління в умовах кризових викликів та євроінтеграційних процесів, яка, на відміну від існуючих підходів, базується на принципах прагматичної поетапності, використання наявних цифрових систем та безпекового пріоритету. У параграфі 3.3 аргументовано, що для сектору технічного регулювання залізничного транспорту доцільно застосовувати триетапну імплементаційну стратегію (швидкі перемоги, системна цифрова модернізація, безпекова інтегрованість) з чітко визначеними індикаторами ефективності для кожного етапу.

Зв'язок дисертації з науковими програмами, планами, темами, грантами.

Дисертаційне дослідження підготовлено в межах кількох науково-дослідних тем, що реалізовувалися кафедрою права, національної безпеки та європейської інтеграції Навчально-наукового інституту «Інститут державного управління» Харківського національного університету імені В.

Н. Каразіна.

Зокрема, робота є складовою наукової теми «Організаційно-правовий механізм модернізації публічного управління відповідно до стандартів “Good Governance”» (державний реєстраційний номер 0120U105739), у рамках якої авторкою здійснено теоретичне обґрунтування підходів до формування понятійного апарату, а також структури правового та організаційного забезпечення управління транспортною інфраструктурою.

Окремі положення дисертації базуються на результатах наукової теми «Євроінтеграційний вектор розвитку та реалізація національних інтересів України» (державний реєстраційний номер 0120U105649), зокрема у частині дослідження етапів становлення та трансформації системи технічного регулювання в Європейському Союзі, а також визначення шляхів її гармонізації з українським законодавством та наукової теми «Імплементація принципів *acquis communautaire* в діяльності органів публічної влади» (державний реєстраційний номер 0116U007248), у межах якої досліджено правові й адміністративні аспекти виконання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, зокрема у сфері технічного регулювання залізничного транспорту.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Основні наукові положення, висновки та рекомендації, які сформульовані в дисертації, є науково обґрунтованими і базуються на достовірному матеріалі. Об’єкт і предмет, визначені автором, узгоджуються з метою і завданнями дисертаційного дослідження. Висновки впливають зі змісту роботи, відповідають поставленим завданням, адекватно відтворюються в тексті дисертації, корелюють з результатами, що складають наукову новизну, практичні рекомендації апробовані та доведені до рівня їх можливого використання у діяльності органів публічної влади та подальших наукових дослідженнях.

Для досягнення поставленої мети та вирішення завдань дисертаційного дослідження авторкою було використано широкий спектр загальнонаукових і спеціальних методів. Зокрема, методи абстрагування, узагальнення, порівняння, логіко-семантичного аналізу були застосовані для уточнення змісту та структури понятійного апарату публічного управління у сфері технічного регулювання, а також для виявлення історичних, інституційних і соціально-функціональних чинників його трансформації. Методи системного аналізу, синтезу та класифікації використано для побудови концептуальної моделі інтегрованої системи публічного управління технічним регулюванням залізничного транспорту в умовах множинних ризиків, визначення її

ключових елементів і взаємозв'язків між ними. Інституційний аналіз та структурно-функціональний підхід дозволили дослідити організаційно-правові засади функціонування відповідних інституцій, оцінити ефективність їхньої взаємодії та координації в умовах стратегічної невизначеності.

Метод компаративного аналізу застосовано для вивчення досвіду країн ЄС у сфері технічного регулювання, зокрема щодо моделей управління, нормативного забезпечення та цифрових практик, із метою виокремлення кращих європейських підходів і можливостей їх адаптації в Україні. SWOT-аналіз дав змогу виявити внутрішні слабкі та сильні сторони системи технічного регулювання, зовнішні загрози та можливості її розвитку. Метод моделювання було використано при розробці адаптивного механізму управління в умовах підвищених ризиків та для формалізації режимів функціонування системи.

Наукова обґрунтованість і достовірність результатів роботи підтверджена також позитивними результатами їх апробації, які знайшли своє відображення в публікаціях у фахових наукових виданнях та матеріалах науково-комунікативних заходів.

Апробація дисертації та публікації.

Основні результати дисертаційного дослідження Соколової Вікторії Вікторівни були апробовані на міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях, зокрема: XX, XXI, XXII Міжнародних наукових конгресах «Публічне управління XXI століття» (м. Харків, 2018, 2019, 2020, 2022); II Міжнародній науково-практичній конференції «Якість, стандартизація та метрологічне забезпечення» (м. Харків, 2023); засіданнях кафедри засіданнях кафедри публічної політики.

Оформлення дисертації.

Оформлення дисертації повністю відповідає вимогам, що висуваються до дисертаційних робіт відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 р. № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації».

Практичне значення результатів дисертаційного дослідження.

Практична значущість дисертаційного дослідження Соколової В.В. підтверджується впровадженням її наукових результатів у діяльність органів державної влади, галузевих установ.

Зокрема, положення дисертації були використані ДП «Укрзалізстандарт» у підготовці консультаційних матеріалів для органів державного управління транспортної сфери, що сприятиме в подальшому формуванню більш стійкої, інтегрованої системи технічного регулювання відповідно до європейських норм і стандартів (довідка № 04/22-від

16.04.2025 р.); Національним органом стандартизації ДП «УкрНДНЦ» у підготовці аналітичних матеріалів підприємства для обґрунтування необхідності цільового бюджетного фінансування галузі в межах післявоєнного відновлення (довідка № 2.1-10/2.1-518 від 10.04.2025 р.).

Дотримання академічної доброчесності.

При аналізі дисертаційної роботи, наукових праць здобувача та Протоколу контролю оригінальності (перевірку наявності текстових запозичень виконано в антиплагіатній Інтернет-системі Strikeplagiarism.com) встановлено, що текст дисертації не містить запозичень, дисертаційна робота виконана самостійно і відповідає вимогам академічної доброчесності.

Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації.

1. У теоретичній частині (Розділ 1) варто було б більш детально окреслити методологічні засади понятійного апарату. Авторка ґрунтовно розглянула генезис понять і сучасну парадигму публічного управління технічним регулюванням. Водночас можна було б доповнити цей розділ формулюванням чітких визначень ключових термінів (наприклад, що саме розуміється під «резильєнтністю» в контексті залізничної інфраструктури, чи як саме визначається «технічна інтероперабельність»). Наявність таких визначень на початку роботи зробила б понятійний апарат дослідження ще більш прозорим і однозначним.

2. Аналіз нормативно-правового забезпечення публічного управління системою технічного регулювання на залізничному транспорті в Україні (Розділ 2) є достатньо всеосяжним, проте його можна було б доповнити глибшою оцінкою логіки та повноти чинної законодавчої бази. Зокрема, було б цікаво дізнатися думку авторки щодо узгодженості між собою різних нормативних актів у сфері технічного регулювання та їх відповідності директивам ЄС. Додаткове критичне осмислення чинного законодавства (на кшталт аналізу прогалин чи дублювання норм) підсилило б практичні рекомендації щодо його вдосконалення.

3. Розроблена в розділі 3 інтегрована модель публічного управління є доволі складною та багатовимірною. Вважаємо, що для повнішого розуміння її структури доцільно було б доповнити текст графічною схемою або діаграмою моделі. Відсутність ілюстративного матеріалу (схем) певною мірою ускладнює сприйняття такої багатокомпонентної моделі з опису. Наявність рисунка, що відображає взаємозв'язки між елементами моделі, сприяла б кращому розумінню запропонованої концепції та її популяризації серед практиків.

4. Пропонуючи створення Національного центру резильєнтного технічного регулювання (підрозділ 3.2), авторка могла б більш детально

обговорити питання організаційно-правового статусу та практичної реалізації цього інституту. Було б цікаво почути, до якого відомства мав би належати такий центр, якими ресурсами він має бути наділений, як координувати його діяльність з існуючими органами.

Проте, означені зауваження в цілому не впливають на результативність, завершеність та загальну позитивну оцінку виконаної дисертаційної роботи, а також не знижують наукової та практичної цінності отриманих результатів.

Загальні висновки.

Дисертаційна робота Соколової Вікторії Вікторівни на тему «Публічне управління системою технічного регулювання на залізничному транспорті в Україні» є завершеним науковим дослідженням, яке відзначається високим рівнем наукової новизни, теоретичної обґрунтованості та значною практичною цінністю. Дисертаційна робота за актуальністю, змістом та повнотою викладу її результатів у наукових публікаціях, обсягом і оформленням цілком відповідає вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (постанова Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44) та наказу Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 р. № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації».

Враховуючи вищевикладене, вважаю, що Соколова Вікторія Вікторівна заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії за галуззю знань 28 – «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281 – «Публічне управління та адміністрування».

Офіційний опонент –
доктор юридичних наук, професор
кафедри права та європейської
інтеграції Державного
біотехнологічного університету

О.В. Москаленко

ПРОТОКОЛ
створення та перевірки кваліфікованого та удосконаленого електронного підпису

Дата та час: 10:44:47 14.07.2025

Назва файлу з підписом: Відгук_опонента_О_В_Москаленко_В_В_Соколова_.doc.asice
Розмір файлу з підписом: 30.9 КБ

Перевірені файли:

Назва файлу без підпису: Відгук_опонента_О_В_Москаленко_В_В_Соколова_.doc
Розмір файлу без підпису: 97.5 КБ

Результат перевірки підпису: Підпис створено та перевірено успішно. Цілісність даних підтверджено

Підписувач: МОСКАЛЕНКО ОЛЕНА ВЯЧЕСЛАВІВНА

П.І.Б.: МОСКАЛЕНКО ОЛЕНА ВЯЧЕСЛАВІВНА

Країна: Україна

РНОКПП: 2697401004

Організація (установа): ФІЗИЧНА ОСОБА

Час підпису (підтверджено кваліфікованою позначкою часу для підпису від Надавача): 10:44:46 14.07.2025

Сертифікат виданий: КНЕДП АЦСК АТ КБ "ПРИВАТБАНК"

Серійний номер: 5E984D526F82F38F04000000971B6801B23E5F06

Алгоритм підпису: ДСТУ 4145

Тип підпису: Удосконалений

Тип контейнера: Підпис та дані в архіві (розширений) (ASiC-E)

Формат підпису: З повними даними для перевірки (XAdES-B-LT)

Сертифікат: Кваліфікований

Версія від: 2025.02.05 13:00

Голові разової спеціалізованої вченої ради Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна професору Ігорю Дунаєву,

майдан Свободи 4, м. Харків, 61022

Рецензія

офіційного рецензента – доцента кафедри права, національної безпеки та європейської інтеграції ННІ «Інститут державного управління» Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, кандидата з державного управління, доцента **Білоконя Михайла Вячеславовича** на дисертаційну роботу Соколової Вікторії Вікторівни «Публічне управління системою технічного регулювання на залізничному транспорті в Україні», подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 28 – «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281 – «Публічне управління та адміністрування».

Обґрунтування вибору теми дослідження.

Актуальність теми дисертаційного дослідження Соколової В.В. зумовлена критичними змінами у сфері технічного регулювання залізничного транспорту України, які відбуваються в умовах повномасштабної збройної агресії, стратегічної невизначеності та поглиблення інтеграційних процесів з Європейським Союзом. Залізнична інфраструктура, зазнавши значних втрат і руйнувань, водночас набула пріоритетного значення для забезпечення мобільності населення, військової логістики та збереження економічної спроможності держави. Об'єктивна потреба в модернізації технічного регулювання у сфері залізничного транспорту, адаптації до норм ЄС та підвищенні стійкості до великої кількості безпекових ризиків обґрунтовує вибір досліджуваної проблематики як надзвичайно важливої і стратегічно виправданої.

Методологічне обґрунтування теми підтверджується міждисциплінарними

підходами, застосованих у роботі. Дисертантка вдало поєднує системний, інституційний, структурно-функціональний та компаративний аналіз, інтегруючи елементи кризового менеджменту, публічного управління, цифрової трансформації та європейського адміністративного права. Значну увагу приділено питанням адаптації до різних типів невизначеності, що постає як один із ключових викликів воєнного та післявоєнного періоду. Методологічна основа ґрунтується на сучасних наукових підходах як українських, так й іноземних дослідників, що забезпечує належну валідність наукових результатів.

Наукова новизна теми полягає у комплексному концептуальному осмисленні технічного регулювання як об'єкта публічного управління в умовах множинних ризиків, а також у запропонованій інтегрованій моделі, яка поєднує регуляторну гнучкість, інституційну резильєнтність та цифрову адаптивність. Уперше сформульовано модель дуальної стандартизації, адаптивний механізм гармонізації національних стандартів із європейськими нормами в умовах воєнного стану, а також розроблено методологічну матрицю оцінювання ефективності публічного управління. Обрана тема демонструє високу ступінь суспільної значущості, теоретичної глибини та практичної релевантності.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертаційне дослідження виконано в межах кількох науково-дослідних тем, що реалізовувались кафедрою права, національної безпеки та європейської інтеграції навчально-наукового інституту «Інститут державного управління» Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна.

Зокрема, робота пов'язана з виконанням наукової теми «Організаційно-правовий механізм модернізації публічного управління відповідно до стандартів “Good Governance”» (державний реєстраційний номер 0120U105739), у рамках якої дисертанткою здійснено теоретичне узагальнення підходів до формування понятійного апарату та структури правового й організаційного забезпечення управління транспортною інфраструктурою. Окремі положення дисертації є складовою наукових результатів теми «Євроінтеграційний вектор розвитку та

реалізація національних інтересів України» (державний реєстраційний номер 0120U105649), зокрема у частині аналізу становлення та трансформації системи технічного регулювання в Європейському Союзі та обґрунтування напрямів її гармонізації з українським регуляторним середовищем. Також робота концептуально узгоджується з науковою темою «Імплементация принципів *acquis communautaire* в діяльності органів публічної влади» (номер державної реєстрації 0116U007248), у межах якої автором досліджено правові й адміністративні аспекти виконання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС у сфері технічного регулювання залізничного транспорту.

Дисертація логічно інтегрована в комплекс наукових досліджень, спрямованих на модернізацію системи публічного управління в умовах євроінтеграції, зміцнення національної безпеки та адаптацію інфраструктури до сучасних викликів.

Характеристика основних положень роботи.

Дисертація Соколової В.В. є комплексним міждисциплінарним дослідженням, у якому здійснено теоретико-методологічне обґрунтування та розроблено практичні рекомендації щодо вдосконалення публічного управління системою технічного регулювання на залізничному транспорті України. Робота відзначається системним і послідовним підходом до аналізу обраної теми: від концептуалізації об'єкта управління до формування адаптивних механізмів регуляторного впливу в умовах стратегічної невизначеності, воєнного стану та євроінтеграційного курсу України. Структура роботи відповідає академічним стандартам: вона містить вступ, три логічно взаємопов'язані розділи, висновки до кожного з них, загальні висновки, список використаних джерел та додатки.

У першому розділі «Науково-теоретичні засади публічного управління системою технічного регулювання на залізничному транспорті в умовах трансформаційних викликів» проаналізовано еволюцію понятійно-категоріального апарату, структурно-функціональну архітектуру системи технічного регулювання та розроблено типологію регуляторних механізмів з

урахуванням сучасних безпекових ризиків. Особливу увагу приділено формуванню інтегративної методологічної матриці оцінювання ефективності публічного управління в умовах невизначеності.

У другому розділі «Аналіз сучасного стану та проблем публічного управління системою технічного регулювання на залізничному транспорті України в контексті євроінтеграції та безпекових викликів» проведено емпіричну діагностику інституційної спроможності системи технічного регулювання, здійснено порівняльний аналіз практик країн ЄС та України, виявлено ключові конвергентно-дивергентні процеси, а також визначено критичні розриви й потенційні резерви для післявоєнної модернізації.

Третій розділ «Удосконалення публічного управління системою технічного регулювання на залізничному транспорті України в умовах інтеграції до європейського транспортного простору» містить авторські напрацювання щодо інтегрованої моделі адаптивного публічного управління з урахуванням ризиків, сценарного моделювання гармонізації національних технічних регламентів та стратегії цифрової трансформації галузі із розробкою імплементаційної дорожньої карти та системи індикаторів ефективності.

Методологічною основою дослідження слугує поєднання загальнонаукових і спеціальних методів – системного, інституційного, структурно-функціонального, порівняльного, індуктивного, моделювання, GAP- та SWOT-аналізу, бенчмаркінгу, методів стратегічного планування та сценарного прогнозування. Такий арсенал дозволив досягти комплексного й обґрунтованого аналізу проблеми, а також сформулювати цілісну науково-практичну модель удосконалення публічного управління у зазначеній сфері.

Результати дослідження апробовані на наукових конференціях та викладені у публікаціях у фахових виданнях. Частина напрацювань уже знайшла практичне застосування у діяльності органів стандартизації та суб'єктів залізничного сектору, що свідчить про прикладну значущість і актуальність дисертації.

Найважливіші наукові результати, що містяться в дисертації.

Дисертаційна робота Соколової В.В. становить змістовний внесок у розвиток теорії та практики публічного управління в умовах стратегічної невизначеності, зокрема щодо трансформації системи технічного регулювання залізничного транспорту України. Авторкою отримано низку результатів, що мають як наукову новизну, так й практичне значення:

1. Уперше обґрунтовано інтегровану модель публічного управління системою технічного регулювання залізничного транспорту в умовах множинних ризиків та стратегічної невизначеності. Модель поєднує інституційні, нормативні, технологічні, компетентнісні та фінансові компоненти й передбачає застосування п'яти адаптивних регуляторних механізмів у трьох режимах функціонування: звичайному, підвищеної готовності та кризовому. Особливістю моделі є концепт «дуальної стандартизації», що дозволяє гнучко поєднувати європейські стандарти та вимоги національної безпеки.

2. Обґрунтовано адаптивний організаційний механізм гармонізації національної системи технічного регулювання з європейськими стандартами. Запропоновано модульну структуру технічних регламентів з розмежуванням на базові (сталі) та адаптивні (змінні) елементи залежно від рівня безпекових загроз. Механізм передбачає створення Національного центру резильєнтного технічного регулювання та цифровізацію регуляторних процесів із застосуванням блокчейн-технологій, предиктивної аналітики та захищених комунікацій.

3. Удосконалено типологію регуляторних механізмів технічного регулювання. Запропоновано інтегративну матрицю систематизації механізмів за сімома взаємопов'язаними критеріями, що дозволяє здійснювати багатовимірний аналіз їхньої функціональності, адаптивності й відповідності умовам кризової трансформації залізничної галузі.

4. Розроблено методологічну матрицю оцінювання ефективності публічного управління системою технічного регулювання в умовах невизначеності. Уперше запропоновано диференціацію типів невизначеності

(параметрична, радикальна, трансформаційна тощо) у прив'язці до відповідних управлінських методів і критеріїв оцінювання, що надає можливість цілеспрямовано обирати управлінські інструменти у відповідь на конкретні виклики.

5. Удосконалено підхід до порівняльного аналізу конвергентно-дивергентних процесів у сфері технічного регулювання. На відміну від традиційного нормативного порівняння, авторка здійснила аналіз динаміки змін на трьох рівнях управління (національному, регіональному та локальному) з урахуванням специфіки воєнного стану, що дозволило виявити інституційні бар'єри для європейської інтеграції технічних стандартів.

6. Розроблено стратегію цифрової трансформації публічного управління технічним регулюванням залізничного транспорту. Стратегія базується на принципах прагматизму, поетапності, безпекового пріоритету та використання наявного потенціалу. Передбачено чітку дорожню карту та індикатори ефективності для кожного з етапів реалізації.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, їх достовірність і новизна.

Методологічна основа дисертаційного дослідження Соколової В.В. відзначається помітною науковою строгістю та міждисциплінарністю. Авторкою застосовано широкий спектр загальнонаукових і спеціальних методів, серед яких системний і структурно-функціональний аналіз, порівняльно-правовий метод, інституційний підхід, методи моделювання, сценарного аналізу, контент-аналізу, стратегічного планування та прогнозування. Інтеграція зазначених підходів дозволила забезпечити глибоке опрацювання об'єкта дослідження з урахуванням динаміки середовища, впливу безпекових факторів та євроінтеграційних викликів.

Висновки та наукові положення ґрунтуються на ґрунтовному аналізі законодавчої бази України, технічних регламентів ЄС, аналітичних доповідей міжнародних організацій (зокрема Європейської комісії, Агентства ЄС з

залізничного транспорту), профільних нормативних документів Укрзалізниці, а також на авторському аналізі галузевої статистики, даних відкритих реєстрів і профільних звітів. Важливим є критичне осмислення практики функціонування системи технічного регулювання в умовах воєнного стану, що дозволило з достатньою мірою оцінити її спроможність, гнучкість і резильєнтність.

Достовірність і валідність результатів забезпечуються внутрішньою логікою аргументації, послідовною структурою дослідження, узгодженістю між теоретичними висновками й емпіричними спостереженнями. Значна частина результатів пройшла апробацію через публікації у фахових виданнях, участь у конференціях, експертне обговорення з фахівцями залізничної галузі та сфери публічного управління, що додатково підтверджує їхню прикладну придатність.

Наукова новизна дисертації виявляється у вперше запропонованих концептуальних підходах до адаптивного публічного управління в умовах стратегічної невизначеності, у моделі дуальної стандартизації, адаптивному механізмі гармонізації технічних регламентів, нових класифікаційних ознаках регуляторних механізмів і формалізованій матриці оцінювання ефективності. На відміну від попередніх досліджень, які здебільшого зосереджувалися на правових чи технічних аспектах регулювання, авторка запропонувала системний погляд з позицій публічного управління, що значно розширює теоретико-практичну базу галузі.

Практична значущість результатів дисертаційного дослідження.

Практична значущість дисертаційного дослідження Соколової В.В. підтверджується впровадженням її наукових результатів у діяльність органів державної влади, галузевих установ.

Зокрема, положення дисертації були використані ДП «Укрзалізстандарт» у підготовці консультаційних матеріалів для органів державного управління транспортної сфери, що сприятиме в подальшому формуванню більш стійкої, інтегрованої системи технічного регулювання відповідно до європейських норм і стандартів (довідка № 04/22-від 16.04.2025 р.); Національним органом

стандартизації ДП «УкрНДНЦ» у підготовці аналітичних матеріалів підприємства для обґрунтування необхідності цільового бюджетного фінансування галузі в межах післявоєнного відновлення (довідка № 2.1-10/2.1-518 від 10.04.2025 р.).

Відповідність дисертації встановленим вимогам.

Структура дисертації відповідає встановленим вимогам до оформлення наукових кваліфікаційних робіт і включає анотацію, зміст, вступ, три логічно пов'язані розділи, висновки, список використаних джерел та додатки. Загальний обсяг роботи становить 239 сторінок, до яких входять 34 таблиці, 6 додатків та список використаних джерел, що налічує 174 найменувань з яких 50% англійською мовою.

Оформлення дисертації виконано відповідно до вимог Наказу МОН України від 12.01.2017 № 40. Стиль викладення тексту є академічним, чітким, аргументованим і витриманим у межах наукової традиції. Під час аналізу дисертації не виявлено порушень принципів академічної доброчесності, текст відповідає критеріям оригінальності, а всі використані джерела належно процитовані.

Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації.

Тим не менш, дисертаційна робота не позбавлена окремих дискусійних аспектів, які можуть слугувати підґрунтям для подальших наукових обговорень й уточнень:

1. У таблиці Г1 представлено типологію регуляторних механізмів системи технічного регулювання залізничного транспорту. Водночас у дисертаційному дослідженні відсутнє чітке роз'яснення різниці між превентивними та проактивними механізмами. Якщо їхні визначення є нечіткими або перетинаються, доцільно було б уточнити їхню сутність або ж окреслити, чи один вид механізмів є складовою іншого. В науковій літературі превентивні механізми, як правило, асоціюються з заходами, що спрямовані на

запобігання негативним явищам через встановлення правил, норм і контролю, тоді як проактивні механізми мають більш випереджальний характер і передбачають створення умов для недопущення проблем шляхом прогнозування, адаптації або впровадження інноваційних рішень. У зв'язку з цим, якщо в роботі обидва поняття застосовуються, рекомендується чітко розмежувати їх, з'ясувавши, чи превентивні механізми є частиною ширшої проактивної стратегії, чи ж мають самостійний статус із відмінними функціями.

2. У роботі широко застосовується поняття «резильєнтність», однак відсутнє чітке авторське визначення цього терміну, його критичний розгляд та межі застосування у контексті публічного управління. Більше того, термін використовується як фактичний синонім поняття «стійкість», без з'ясування відмінностей між резильєнтністю (здатністю системи адаптуватися, відновлюватися і трансформуватися після деструктивного впливу) та резистентністю (здатністю чинити опір, зберігаючи незмінну форму чи функцію). Такий підхід, хоч і відповідає певним сучасним публіцистичним трактуванням, не дозволяє належним чином концептуалізувати специфіку адаптивних або трансформаційних механізмів, про які йдеться в роботі. Доцільно було б дати авторське визначення терміну «резильєнтність» у контексті публічного управління технічним регулюванням, розмежувати його з резистентністю, а також уточнити, які саме характеристики системи технічного регулювання дають змогу вважати її «резильєнтною» – на рівні структур, функцій, процесів чи управлінських рішень.

3. Авторка пропонує модель дуальної стандартизації, яка поєднує європейські та національні регламенти. Проте недостатньо аргументовано, чи можливе довготривале співіснування двох систем без виникнення колізій та правової невизначеності, особливо в умовах імплементації *acquis communautaire* в рамках європейської інтеграції України.

4. Робота містить обґрунтування необхідності створення Національного центру резильєнтного технічного регулювання, але не подано достатньо об'єктивованих розрахунків його доцільності, потенційної

ефективності та ризиків дублювання функцій наявних органів.

5. Попри значну увагу до інституційного дизайну системи технічного регулювання, у дисертації механізми зовнішнього нагляду та оцінювання ефективності діяльності суб'єктів технічного регулювання висвітлено лише фрагментарно. Зокрема, згадуються функції нагляду, стандарти аудиту, а також загальна потреба у зворотному зв'язку, однак не подано цілісної моделі незалежного моніторингу, не визначено суб'єктів контролю, не конкретизовано процедур та інструментів перевірки ефективності. У запропонованій адаптивній моделі технічного регулювання значна увага приділена внутрішнім механізмам гнучкості та стійкості, але відсутність повноцінного компонента зовнішнього оцінювання створює ризик функціональної замкненості, коли система самостійно визначає свої цілі, стандарти та оцінює власну ефективність без належної незалежної верифікації. Зважаючи на принципи належного врядування, вкрай важливо доповнити дослідження більш чітко сформульованими підходами до незалежного інституційного аудиту, публічного контролю або процедур прозорого зворотного зв'язку між регуляторними органами, бізнесом і громадянським суспільством.

У цілому висловлені зауваження мають на меті поглиблення теоретико-методологічної основи дослідження та зміцнення його концептуальної узгодженості, що сприятиме більш системному осмисленню публічного управління системою технічного регулювання на залізничному транспорті в Україні.

Загальний висновок

Представлена Соколовою Вікторією Вікторівною дисертація на тему «Публічне управління системою технічного регулювання на залізничному транспорті в Україні», подана на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 281 – «Публічне управління та адміністрування», є самостійною, завершеною та змістовно цілісною науковою працею. Дисертація демонструє достатній рівень наукової новизни, належну методологічну

обґрунтованість, прикладну спрямованість і практичну значущість результатів, що підтверджується їх апробацією та впровадженням у діяльність органів публічної влади та галузевих.

У роботі не виявлено порушень академічної доброчесності, текст містить належні посилання на використані джерела, а наукові положення є результатом особистої дослідницької діяльності здобувачки. Структура та зміст дистанційної роботи повною мірою розкриває тему наукового дослідження та відповідає спеціальності.

Дисертація відповідає вимогам наказу МОН України №40 від 12.01.2017р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертацій», постанові Кабінету Міністрів України №44 від 12.01.2022р. «Порядок присудження доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії».

На підставі проведеного аналізу вважаю, що дисертант **Соколова Вікторія Вікторівна** заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії у галузі публічного управління та адміністрування.

Офіційний рецензент

доцент кафедри права,
національної безпеки та
європейської інтеграції ННІ
«Інститут державного
управління» Харківського
національного університету
імені В. Н. Каразіна, кандидат
наук з державного управління,
доцент

Михайло БІЛОКОНЬ

ПРОТОКОЛ
створення та перевірки кваліфікованого та удосконаленого електронного підпису

Дата та час: 12:40:59 11.07.2025

Назва файлу з підписом: Білоконь-МВ Рецензія на Соколову-ВВ 2025-07-04.pdf.asice
Розмір файлу з підписом: 190.8 КБ

Перевірені файли:

Назва файлу без підпису: Білоконь-МВ Рецензія на Соколову-ВВ 2025-07-04.pdf
Розмір файлу без підпису: 196.2 КБ

Результат перевірки підпису: Підпис створено та перевірено успішно. Цілісність даних підтверджено

Підписувач: БІЛОКОНЬ МИХАЙЛО ВЯЧЕСЛАВОВИЧ

П.І.Б.: БІЛОКОНЬ МИХАЙЛО ВЯЧЕСЛАВОВИЧ

Країна: Україна

РНОКПП: 3069009755

Організація (установа): ФІЗИЧНА ОСОБА

Час підпису (підтверджено кваліфікованою позначкою часу для підпису від Надавача): 12:40:58 11.07.2025

Сертифікат виданий: КНЕДП АЦСК АТ КБ "ПРИВАТБАНК"

Серійний номер: 5E984D526F82F38F0400000029E24301E7B74B06

Алгоритм підпису: ДСТУ 4145

Тип підпису: Удосконалений

Тип контейнера: Підпис та дані в архіві (розширений) (ASiC-E)

Формат підпису: З повними даними для перевірки (XAdES-B-LT)

Сертифікат: Кваліфікований

Версія від: 2025.02.05 13:00

Голові разової спеціалізованої вченої ради Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна
професору Ігорю Дунаєву, майдан Свободи 4, м. Харків, 61022

Рецензія

офіційного рецензента Миколи ЛАТИНІНА, доктора наук з державного управління, професора кафедри економічної політики та менеджменту ННІ «Інститут державного управління» Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна на дисертаційну роботу Соколової Вікторії Вікторівни «Публічне управління системою технічного регулювання на залізничному транспорті в Україні», подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 28 – «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281 – «Публічне управління та адміністрування».

Обґрунтування вибору теми дослідження

Актуальність теми дисертації Соколової В.В. не викликає сумнівів. Залізничний транспорт відіграє ключову роль в економіці та національній безпеці України, особливо в умовах інтенсивних євроінтеграційних процесів та безпекових викликів, спричинених воєнним станом. Технічне регулювання на залізничному транспорті визначає стандарти безпеки, інтероперабельності та якості залізничної інфраструктури і рухомого складу. На сьогодні ця система потребує модернізації: рівень гармонізації національних стандартів із європейськими залишається недостатнім, що ускладнює забезпечення взаємосумісності української залізниці з європейською транспортною мережею. Одночасно повномасштабна військова агресія спричинила масштабні руйнування залізничної інфраструктури, створивши нові ризики та безпекові виклики для функціонування системи технічного регулювання. За таких умов назріла наукова проблема: як публічному управлінню адаптувати систему технічного регулювання залізничного транспорту України до стратегічної невизначеності, множинних ризиків воєнного часу та водночас забезпечити відповідність європейським вимогам.

Вибір теми дисертації зумовлений необхідністю комплексного вирішення цього науково-прикладного завдання. Україна декларує

інтеграцію до Єдиного європейського транспортного простору та укладення Угоди АСАА (“промислового безвізу”) з ЄС у залізничній сфері, що потребує суттєвого вдосконалення національної системи стандартизації, сертифікації та контролю безпеки на залізниці. Одночасно держава постала перед викликом забезпечити стійкість і резильєнтність (*adaptability and resilience*) транспортної інфраструктури під час війни та у післявоєнний період відновлення. Таким чином, тема роботи поєднує актуальні державні пріоритети: євроінтеграцію нормативно-технічної бази та зміцнення національної безпеки. Обраний напрям дослідження відповідає сучасним потребам публічного управління, що надає роботі Соколової В.В. важливого практичного і наукового значення.

Зв’язок роботи з науковими програмами, планами, темами

Дисертаційне дослідження виконане в рамках тематики Навчально-наукового інституту «Інститут державного управління» ХНУ імені В.Н. Каразіна, відповідаючи пріоритетним напрямам наукових досліджень у галузі публічного управління та адміністрування. Зокрема, дисертаційна робота виконувалася в межах науково-дослідної теми «Організаційно-правовий механізм модернізації публічного управління відповідно до стандартів “Good Governance”» (держреєстрація 0120U105739), що реалізовувалась на кафедрі права, національної безпеки та європейської інтеграції Інституту державного управління ХНУ імені В. Н. Каразіна. У межах цієї теми авторкою опрацьовано поняттєво-категоріальний апарат і визначено елементи механізму управління транспортною інфраструктурою. Результати дослідження також обґрунтовані в рамках НДР «Євроінтеграційний вектор розвитку та реалізація національних інтересів України» (№ 0120U105649), де проаналізовано розвиток технічного регулювання в ЄС і напрями гармонізації українського законодавства у транспортній сфері. Окремі положення дисертації сформульовано під час виконання теми «Імплементация принципів *acquis communautaire* в діяльності органів публічної влади» (№ 0116U007248), з акцентом на реалізацію Угоди про асоціацію з ЄС у частині технічного регулювання та адаптації до стандартів європейського адміністративного простору.

Характеристика основних положень роботи.

Дисертаційна робота має традиційну структуру, що включає вступ, три розділи, висновки, список використаних джерел і додатки. У ступі авторка обґрунтовує вибір теми, визначає мету і завдання дослідження, його об’єкт та

предмет, формулює гіпотезу і методологічну основу. Зокрема, у вступі відзначено, що гіпотеза дослідження полягає в тому, що ефективність системи технічного регулювання залізничного транспорту значно підвищиться за умови впровадження адаптивних механізмів управління, які одночасно забезпечать відповідність європейським стандартам та стійкість (резильєнтність) системи до множинних загроз в умовах стратегічної невизначеності. Вступ також висвітлює зв'язок роботи з науковими програмами (як зазначено вище) та наводить відомості про апробацію результатів (публікації, конференції).

Розділ 1 дисертації – “Науково-теоретичні засади публічного управління системою технічного регулювання на залізничному транспорті в умовах трансформаційних викликів” присвячено теоретичному аналізу та розробці понятійно-категоріального апарату дослідження. Соколовою В.В. проведено концептуалізацію системи публічного управління технічним регулюванням у залізничній сфері. Авторка виокремлює багаторівневу інституційну архітектуру системи (наднаціональний, національний, регуляторний, галузевий, інфраструктурний і громадський рівні) та описує специфіку кожного з них. Визначено ключові поняття, функції та механізми регулювання. Значну увагу приділено аналізу технічних специфікацій взаємосумісності (TSI), досвіду діяльності Європейського залізничного агентства та застосуванню системного, ризик-орієнтованого і адаптивного підходів до управління в умовах невизначеності.

Розділ 2 – “Аналіз сучасного стану та проблем публічного управління системою технічного регулювання на залізничному транспорті України в контексті євроінтеграції та безпекових викликів” присвячено діагностиці інституційної спроможності національної системи технічного регулювання. Соколова В.В. аналізує чинну нормативно-правову базу, структуру регулюючих органів, ідентифікує низку дисфункцій – від фрагментації повноважень до дефіциту цифровізації та кадрових ресурсів. Особливо наголошено на впливі війни на стан інфраструктури. У підрозділі 2.2 авторка здійснює зіставлення української моделі технічного регулювання з практиками Німеччини, Польщі та Румунії. У результаті вивчення європейського досвіду авторкой було встановлено, що технічне регулювання в ЄС функціонує як частина єдиної логіки інтероперабельності, тоді як в Україні воно характеризується фрагментарністю та відставанням у гармонізації норм. Вікторія Вікторівна виокремлює ключові розбіжності між підходами: в ЄС переважає ризик-орієнтоване управління, із залученням недержавних структур і гнучкою нормативною базою, в Україні – домінує командно-адміністративна модель. Це створює бар'єри на шляху до

взаємного визнання стандартів та сертифікації. Визначено також позитивний потенціал для імплементації європейських практик – через запозичення управлінських механізмів, процедур оцінки відповідності, залучення приватного сектору до розробки технічних норм.

У підрозділі 2.3 дисертантка узагальнює діагностовані дисфункції та формулює стратегічні резерви розвитку. Зокрема, йдеться про посилення інституційної координації (через створення єдиного центру технічного регулювання), розвиток цифрових рішень (зокрема платформ для моніторингу та оцінки відповідності), впровадження нових підходів до кадрової політики (навчання фахівців у сфері адаптивного регулювання), а також активізацію міжнародної співпраці. Наголошено на важливості переходу до адаптивної моделі публічного управління, здатної функціонувати в умовах багаторівневих ризиків. Підрозділ логічно підводить до третього розділу, де пропонуються комплексні рішення у вигляді інтегрованої моделі публічного управління системою технічного регулювання.

Розділ 3 – “Удосконалення публічного управління системою технічного регулювання залізничного транспорту України в умовах інтеграції до європейського транспортного простору та посткризового відновлення” присвячений розробці авторської моделі трансформації управління технічним регулюванням у кризових умовах. Центральне місце посідає інтегрована модель публічного управління, що охоплює п’ять підсистем (інституційну, нормативну, технологічну, кадрову, інвестиційну) та передбачає функціонування у трьох режимах: звичайному, підвищеної готовності та кризовому. Запропоновано створення Національного центру резильєнтного технічного регулювання, який координуватиме всі ланки процесу – від нормотворення до антикризового реагування. Також обґрунтовано впровадження адаптивних технічних регламентів із гнучкою структурою та цифрових інструментів моніторингу й сертифікації. У роботі детально розроблено стратегію цифрової трансформації із трьома етапами реалізації – від швидких впроваджень до повної інтеграції з європейськими цифровими платформами.

Розділ вирізняється комплексним, системним підходом і високим рівнем практичної реалізованості запропонованих рішень. В кінці розділу авторка наводить очікувані результати від впровадження рекомендацій: зміцнення інституційної спроможності (завдяки створенню НЦРТР та кращій координації), підвищення рівня безпеки та надійності перевезень (через адаптивні регламенти і цифровий моніторинг), прискорення євроінтеграції (через гармонізацію норм та “промисловий безвіз”), залучення інвестицій у

галузь (завдяки прозорішим правилам і гарантіям відповідності стандартам), а також розвиток людського капіталу (підготовка фахівців нової генерації, здатних працювати з сучасними технологіями і підходами).

Висновки дисертації чітко підсумовують результати виконаних досліджень. Вони кореспондуються зі змістом розділів, що свідчить про внутрішню єдність роботи. Висновки також містять рекомендації для органів влади та підприємств залізничної галузі щодо використання напрацювань дисертації.

Найважливіші наукові результати, що містяться в дисертації.

Дисертація Соколової В.В. є самостійною завершеною науковою працею, що містить нові наукові результати у сфері публічного управління. Наукова новизна роботи чітко окреслена у дослідженні та підтверджується сформульованими авторкою положеннями, які виносяться на захист. Зокрема, до найбільш значущих результатів, які визначають новизну, належать такі:

Вперше обґрунтовано інтегровану модель публічного управління системою технічного регулювання залізничного транспорту в умовах множинних ризиків та стратегічної невизначеності. Ця модель поєднує п'ять адаптивних підсистем управління (інституційну, нормативну, технологічну, компетентнісну, фінансову) та передбачає функціонування системи в різних режимах (нормальному, підвищеної готовності, кризовому) залежно від рівня загроз. У світовій та вітчизняній науці раніше не пропонувалося цілісної концепції, яка б одночасно враховувала євроінтеграційні вимоги і фактори безпеки воєнного часу – отже, розроблена модель є новаторською і значно розширює теорію публічного управління в галузі транспорту.

Розроблено новий адаптивний організаційний механізм гармонізації національної системи технічного регулювання з європейськими стандартами. Зокрема, вперше запропоновано створення Національного центру резильєнтного технічного регулювання (як єдиної установи для координації всіх процесів стандартизації, оцінки відповідності та безпекового моніторингу залізничного транспорту). Також уперше запропоновано впровадження системи адаптивних технічних регламентів із модульною структурою (базова + змінна частини), що дозволяє оперативно оновлювати вимоги залежно від ситуації. Цей організаційно-нормативний механізм забезпечує динамічне пристосування системи технічного регулювання до змінних умов (воєнні дії, надзвичайні події, прискорений технологічний розвиток) при збереженні відповідності європейським вимогам.

Удосконалено методологічний інструментарій оцінювання ефективності публічного управління системою технічного регулювання.

Авторка розробила інтегральну методику, що враховує різні типи невизначеності та ризиків. Зокрема, запропоновано інтегративну методологічну матрицю, яка диференціює типи невизначеності (параметрична, структурна, радикальна, каскадна, екзогенна, трансформаційна) і пов'язує їх з адекватними підходами управління (превентивним, адаптивним, трансформаційним, інтегрованим, стійкісним, конвергентним). На основі цієї матриці визначено конкретні критерії ефективності та оптимальні управлінські інструменти для кожного типу невизначеності. Такий інструментарій є новим у сфері оцінювання діяльності органів публічної влади, адже традиційно ефективність вимірювалася переважно статичними показниками. Запропонована методика дозволяє комплексно оцінювати стан системи технічного регулювання в умовах різнотипних кризових викликів і обґрунтовувати вибір управлінських рішень залежно від характеру загроз.

Крім зазначеного, у дисертації набули подальшого розвитку деякі теоретичні положення. Зокрема, авторка поглибила наукові уявлення про резильєнтне (стійкісне) управління у сфері транспортного регулювання, запропонувавши концепцію переходу від статичних та реактивних механізмів до динамічних і проактивних механізмів, що є інноваційним для української науки. Удосконалено також понятійний апарат: сформульовано авторське визначення терміну «система технічного регулювання у публічному управлінні», яке акцентує на мультиакторності (участі держави, бізнесу і громадськості) та багатоцільовому характері (забезпечення безпеки, якості, взаємосумісності тощо) цієї системи в сучасних умовах.

Таким чином, наукова новизна дисертації є високою. Отримані результати не тільки випереджають існуючі в Україні підходи, але й мають значення для розвитку теорії публічного управління технічними системами в цілому. Важливо, що всі нові ідеї обґрунтовані, належно оформлені та отримали позитивну оцінку наукової спільноти (про що свідчать публікації здобувачки, розглянуті нижче).

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, їх достовірність і новизна.

Висновки і основні положення дисертації Соколової В.В. є добре обґрунтованими та достовірними. Це підтверджується як методологією дослідження, так і апробацією результатів. По-перше, авторка застосувала комплекс сучасних методів наукового аналізу: історико-логічний (для прослідковування еволюції системи технічного регулювання), порівняльний (для зіставлення українського і європейського досвіду), системний підхід (для розгляду системи технічного регулювання як цілісності з взаємопов'язаними

елементами), SWOT-аналіз і метод експертних оцінок (для діагностики сильних та слабких сторін системи, можливостей і загроз), структурно-функціональне моделювання (при побудові інтегрованої моделі управління), прогностичні методи (сценарний аналіз щодо післявоєнного розвитку галузі). Поєднання цих методів забезпечило всебічність дослідження. Кожний висновок логічно випливає з отриманих даних.

По-друге, емпірична база дослідження є достатньо репрезентативною. Дисертантка використовувала широке коло джерел: нормативно-правові акти України та ЄС, звіти міжнародних організацій (Світового банку, Європейської комісії) щодо стану української залізниці, статистичні дані АТ «Укрзалізниця», матеріали аудитів та інспекцій, наукові публікації (в тому числі зарубіжних авторів) з теми. Бібліографія дисертації налічує значну кількість позицій – від класичних праць з теорії державного управління до найсвіжіших аналітичних звітів 2023–2024 рр. Це свідчить, що авторка провела глибокий аналіз літератури і володіє актуальною інформацією. Розрахунки, на які спираються деякі висновки (наприклад, оцінка відсотку гармонізованих стандартів, прогноз ефекту від цифрових інновацій), виконані коректно і представлені у формі таблиць, графіків, що підвищує наочність і переконливість дослідження.

По-третє, обґрунтованість результатів підтверджується апробацією в наукових публікаціях та виступах. Основні положення дисертації опубліковано у 11 наукових працях, у тому числі: 4 статті у фахових виданнях з державного управління та 7 публікацій у збірниках матеріалів конгресів і конференцій. Це перевищує мінімальні вимоги до здобувачів ступеня доктора філософії, що свідчить про високий рівень активності здобувачки.

Загалом, логіка дослідження є послідовною та добре структурованою: чітко визначені цілі та завдання, які були реалізовані у процесі виконання роботи. Висновки та рекомендації ґрунтуються на результатах проведених аналізів, що забезпечує їх аргументованість. Робота демонструє внутрішню цілісність — від теоретичного обґрунтування до прикладних розробок. Така структура сприяє цілісному сприйняттю дослідження. Отримані результати мають належне наукове підґрунтя, а запропоновані рекомендації — практичну обґрунтованість.

Практична значущість результатів дисертаційного дослідження.

Дисертаційне дослідження має виразне прикладне спрямування, а запропоновані в ньому результати відзначаються високою практичною значущістю. Реалізація розроблених механізмів і рекомендацій відкриває реальні можливості для вдосконалення діяльності органів публічної влади та

суб'єктів залізничного транспорту. Представлена інтегрована модель управління разом з операційними механізмами може слугувати основою для реформування системи технічного регулювання. Зокрема, ідея створення Національного центру резильєнтного технічного регулювання є потенційно придатною для нормативного оформлення у вигляді відповідного урядового акта або положення. Її впровадження дозволило б усунути функціональні дублювання, підвищити координацію між інституціями та сформувати чітку ієрархію відповідальності у сфері безпеки та впровадження технічних стандартів.

Система адаптивних технічних регламентів, запропонована в роботі, передбачає використання підходу «dual-track standardization» з розмежуванням базового та адаптивного компонентів. Такий підхід може бути корисним для Міністерства інфраструктури при розробці нових нормативних документів, особливо в контексті післявоєнного відновлення інфраструктури. Його застосування забезпечить необхідну гнучкість регуляторного середовища і дозволить оперативно реагувати на зміну безпекової ситуації чи потребу в оновленні вимог до перевезень.

Розроблена у дисертації стратегія цифрової трансформації має високий ступінь готовності до практичного впровадження. Вона може бути використана центральними органами виконавчої влади та АТ «Укрзалізниця» для реалізації трьохетапної програми цифровізації технічного регулювання. У роботі чітко окреслено послідовність кроків, визначено ресурси, відповідальних виконавців та індикатори ефективності. Передбачено як швидкі рішення (наприклад, пілотні проекти із застосуванням цифрових двійників інфраструктурних об'єктів), так і системні зміни, з урахуванням наявного ІТ-потенціалу.

Результати дослідження можуть бути враховані при розробці або оновленні законодавства у сфері залізничного транспорту, зокрема в межах нової редакції Закону «Про залізничний транспорт». Напрацьовані авторкою концепти стосуються адаптивності нормативної бази, інтеграції цифрового моніторингу безпеки та взаємодії з європейськими структурами у сфері оцінки відповідності. Їхнє включення до законодавчих і підзаконних актів сприятиме гармонізації з acquis ЄС та реалізації положень Угоди про асоціацію.

Крім того, отримані результати можуть бути інтегровані у навчальний процес у закладах, що здійснюють підготовку фахівців у сфері публічного управління. Запропонована модель і концептуальні підходи можуть слугувати основою для розробки змісту навчальних дисциплін, пов'язаних з управлінням інфраструктурою, цифровою трансформацією та

євроінтеграцією в транспортній сфері.

Отже, дисертація має не тільки теоретичний внесок, а й конкретну прикладну цінність. Реалізація пропозицій здобувачки потенційно дозволить підвищити безпеку залізничного транспорту, покращити якість послуг для пасажирів і вантажовідправників, прискорити інтеграцію України до європейського ринку, і загалом зміцнити національну стійкість транспортної системи в умовах сучасних викликів. Практична значущість підтверджується тим фактом, що низку рекомендацій вже взято до уваги профільними експертами: за інформацією, наданою у відгуках на автореферат, представники галузі позитивно оцінили ідеї щодо резильєнтного управління та цифрового моніторингу. Це додає впевненості, що напрацювання здобувачки не залишаться лише на папері, а знайдуть застосування.

Відповідність дисертації встановленим вимогам.

Структура дисертації відповідає встановленим вимогам до оформлення наукових кваліфікаційних робіт і включає анотацію, зміст, вступ, три логічно пов'язані розділи, висновки, список використаних джерел та додатки. Загальний обсяг роботи становить 239 сторінок, до яких входять 34 таблиці, 6 додатків та список використаних джерел, що налічує 174 найменувань з яких 50% англійською мовою.

Оформлення дисертації виконано відповідно до вимог Наказу МОН України від 12.01.2017 № 40. Стиль викладення тексту є академічним, чітким, аргументованим і витриманим у межах наукової традиції. Під час аналізу дисертації не виявлено порушень принципів академічної доброчесності, текст відповідає критеріям оригінальності, а всі використані джерела належно процитовані.

Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації.

Дисертація Соколової В.В. виконана на високому науковому рівні, однак декілька положень викликають наукову дискусію або потребують додаткових роз'яснень. Ці зауваження носять конструктивний характер і не зменшують загальної цінності роботи, проте їх врахування могло б підсилити окремі аспекти дослідження:

1. Дисертантка слушно звернула увагу на компетентнісний аспект (формування нових професійних компетенцій) як складову моделі. Однак, у роботі хотілося б більше конкретики стосовно того, як саме змінюватиметься управлінська культура і поведінка персоналу. Наприклад, чи передбачено якісь стимули для працівників дотримуватись нових адаптивних регламентів, чи потрібні зміни у системі підготовки/атестації інженерно-технічного

персоналу залізниці? У дискусійному плані ці питання важливі, бо саме людський фактор нерідко стає бар'єром в імплементації найкращих технічних рішень. Більш розгорнута стратегія управління змінами в організаційній культурі залізничної галузі могла б доповнити результати роботи.

2. Рекомендації дисертації є масштабними і амбітними. Хотілося б побачити більш явний аналіз можливих ризиків впровадження цих рекомендацій. Наприклад, чи розглядала авторка ризик опору змінам з боку певних установ (можливий бюрократичний супротив при створенні НЦРТР), або ризик технічних збоїв при швидкій цифровізації? Аналіз потенційних перешкод впровадження (правових, організаційних, соціальних) та шляхи їх мінімізації зробили б роботу ще практично ціннішою.

3. У дисертації авторкою проведено порівняльний аналіз механізмів публічного управління технічним регулюванням залізничного транспорту в Україні та країнах ЄС, але робота могла б виграти від детальнішого вивчення конкретних кейсів успішної модернізації технічного регулювання в країнах, що проходили схожий шлях (наприклад, країни Центрально-Східної Європи після вступу до ЄС). Це дозволило б краще обґрунтувати запозичення найкращих практик або, навпаки, врахувати їх помилки при впровадженні в Україні.

4. Технічне регулювання залізничного транспорту має також екологічну складову (викиди, шум, енергоефективність). У дисертації цей аспект майже не розглянуто. Включення екологічних стандартів та їх адаптації в умовах війни та відновлення могло б зробити дослідження комплекснішим.

Зазначені зауваження не є критичними, а мають характер побажань та напрямів для подальших досліджень. Вони не применшують наукової і практичної цінності отриманих дисертанткою результатів, а радше вказують на широкую перспективність теми, яка відкриває можливості для подальшого розвитку.

Загальний висновок

Представлена Соколовою Вікторією Вікторівною дисертація на тему «Публічне управління системою технічного регулювання на залізничному транспорті в Україні», подана на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 281 – «Публічне управління та адміністрування», є самостійною, завершеною та змістовно цілісною науковою роботою, у якій вирішено актуальне науково-прикладне завдання – обґрунтовано теоретико-методологічні засади та розроблено практичні рекомендації щодо вдосконалення публічного управління системою технічного регулювання на

залізничному транспорті України в умовах євроінтеграції. Дисертація відзначається належним рівнем наукової аргументованості, новизною та практичною значущістю отриманих результатів.

У дисертаційній роботі не виявлено ознак порушення академічної доброчесності; всі використані джерела належно процитовані, а наукові положення ґрунтуються на самостійно проведеному дослідженні здобувачки. Тематика роботи повністю узгоджується з її змістом, а структура відповідає визначеним завданням. Основні положення, висновки та рекомендації мають належне обґрунтування, взаємопов'язані між собою та пройшли необхідну наукову апробацію. Здобувачка продемонструвала вміння самостійно здійснювати дослідження, застосовувати сучасні методологічні підходи та формулювати обґрунтовані узагальнення, необхідні для вирішення актуальних управлінських завдань.

Дисертація відповідає вимогам наказу МОН України №40 від 12.01.2017р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертацій», постанові Кабінету Міністрів України №44 від 12.01.2022р. «Порядок присудження доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії».

На підставі проведеного аналізу вважаю, що дисертантка Соколова Вікторія Вікторівна заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії у галузі публічного управління та адміністрування за спеціальністю 281 – «Публічне управління та адміністрування».

Доктор наук з державного
управління, професор,
завідувач кафедри
економічної політики та
менеджменту ННІ
«Інститут державного
управління» Харківського
національного
університету імені
В.Н. Каразіна

Микола Анатолійович
Латинін

ПРОТОКОЛ
створення та перевірки кваліфікованого та удосконаленого електронного підпису

Дата та час: 16:43:23 11.07.2025

Назва файлу з підписом: Рецензія_М.Латинін_В.Соколова.docx.p7s
Розмір файлу з підписом: 62.0 КБ

Перевірені файли:

Назва файлу без підпису: Рецензія_М.Латинін_В.Соколова.docx
Розмір файлу без підпису: 44.8 КБ

Результат перевірки підпису: Підпис створено та перевірено успішно. Цілісність даних підтверджено

Підписувач: ЛАТИНІН МИКОЛА АНАТОЛІЙОВИЧ

П.І.Б.: ЛАТИНІН МИКОЛА АНАТОЛІЙОВИЧ

Країна: Україна

РНОКПП: 2493401218

Організація (установа): ФІЗИЧНА ОСОБА

Час підпису (підтверджено кваліфікованою позначкою часу для підпису від Надавача): 16:43:21 11.07.2025

Сертифікат виданий: КНЕДП АЦСК АТ КБ "ПРИВАТБАНК"

Серійний номер: 5E984D526F82F38F04000000EB79680118A76006

Алгоритм підпису: ДСТУ 4145

Тип підпису: Удосконалений

Тип контейнера: Підпис та дані в одному файлі (CAAdES enveloped)

Формат підпису: З повними даними ЦСК для перевірки (CAAdES-X Long)

Сертифікат: Кваліфікований

Версія від: 2025.02.05 13:00